

Amsterdam, 14-6-2015

Van: Wij Zijn Hier

Aan: Commissievergadering Algemene Zaken 18-6-2015

Programma Vreemdelingen: Wat betekent het voor de mensen in het asielgat?

Beste raadsleden,

Per 1 juli 2015 is de Gemeente van plan het Programma Vreemdelingen te starten. Aangezien de Raad de bevoegdheid heeft over opvang en welzijn van vluchtelingen in de stad, willen wij graag enkele punten waar wij ons zorgen over maken, met u delen.

Tot onze spijt moeten we constateren dat na bijna drie jaar actievoeren noch door de landelijke overheid, noch door de gemeente, enige aandacht is besteed aan het probleem van het asielgat en er over 'terugkeer' van vluchtelingen wordt gesproken alsof er geen enkele belemmering bestaat.

Echter, het experiment-Havenstraat heeft op pijnlijke wijze duidelijk gemaakt dat een zeer groot deel van de vluchtelingen van Wij Zijn Hier (vooralsnog) geen verblijfsvergunning kreeg maar ook niet terug kan. Volgens uitspraken van de burgemeester zelf kunnen ongeveer 100¹ van de 159 afgewezen vluchtelingen **niet** terug. Zij zouden (zo suggereerde de burgemeester eerder) als ze niet alsnog een status krijgen, een beroep kunnen doen op de Buiten-Schuld-procedure. Van hen bleek echter niemand in aanmerking te komen voor zo'n Buitenschuld-verblijfsvergunning, noch voor enige andere vorm van individuele oplossing. Wij sturen u hierover separaat een brief.

Volgens ons zijn er nu twee belangrijke vragen:

1. Wat doet Amsterdam voor de mensen in het asielgat, in concreto de 100 mensen uit de Havenstraat die volgens de burgemeester niet terug konden, maar die in grote meerderheid nog steeds geen status hebben?
2. Wat gaat het huidige voorstel voor deze en nieuwe mensen in het asielgat betekenen?

In de afgelopen periode hebben zich ontwikkelingen voorgedaan die een grote impact hebben op de uitwerking van de opvang van vluchtelingen: de invoering van de nieuwe WMO per 1 januari 2015, met maatwerk voor alle mensen die hulp nodig hebben. En de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 17 december 2014, die stelt dat basisvoorzieningen aan iedereen zonder voorwaarden moeten worden verstrekt, en de uitspraak van de Amsterdamse rechtbank (meervoudige kamer) van 8 mei dit jaar, dat het sluiten van de Havenstraat onrechtmatig was, en dat het stellen van voorwaarden aan deze dag- en nachtopvang in strijd was met het Europese martelverbod.

---

¹Op 29 januari dit jaar zei de burgemeester tegen Csie AZ dat ongeveer 60 van de 159 asielzoekers 'zeker' terug hadden gekund. Van de rest (ongeveer 100) was dit blijkbaar helemaal niet zeker, waardoor ze juridisch niet uitzetbaar zijn. (zie separate brief van ons) Inmiddels blijkt dat het aantal mensen dat terug zou kunnen verder gedaald is tot hooguit 30, zie ook de separate brief.

Tesamen komt het hierop neer: Sinds kort gaat niet de burgemeester, maar de raad (commissie zorg) en B&W samen over de opvang van afgewezen asielzoekers. En daar mogen geen voorwaarden, zoals meewerken aan terugkeer aan verbonden worden. Ook niet aan dagopvang .

Programma Vreemdelingen

1. In de nota wordt gesproken over een 'humanitaire ondergrens' waar de BBBvoorziening aan zou voldoen. Wij wijzen er op dat 'humanitaire ondergrens' een niet bestaand begrip is. Het is een interpretatie van de verplichting om onderdak te bieden (WMO, uitspraak CRvB) die voortkomt uit de –onbewezen- gedachte dat het niet te comfortabel mag zijn voor ongedocumenteerden om in Amsterdam te verblijven.

Feitelijk wordt in het nu voorliggende voorstel de opvang in twee delen geknipt, waarbij aan het dag-deel de voorwaarde van terugkeer wordt verbonden, ook voor de mensen waarvan de burgemeester zelf vond dat die niet terug konden. Dit is in strijd met alle recente rechterlijke uitspraken, het zou volgens de Amsterdamse rechters vallen onder het Europese verbod op marteling.

2. De voorgestelde 24 uren opvang is geënt op 'de pilot Havenstraat'. De burgemeester heeft na afloop van die pilot, in juli 2014 luid en duidelijk verklaard dat de pilot mislukt was. Volgens hem omdat te weinig vluchtelingen waren teruggekeerd. Volgens ons, omdat de meeste mensen die volgens de burgemeester **niet** terug konden, nog steeds niet geholpen zijn. *Waarom denkt de Raad nu dat een vervolg op deze pilot wel succesvol zal zijn? Zijn de belemmeringen voor terugkeer of Buiten Schuld nu opgeheven?*

3. Een van de problemen waar vluchtelingen mee te maken hadden in de Havenstraat, was dat de tijd van 6 maanden veel te kort is om serieus te werken aan een toekomst in Nederland. Hiervoor zijn verschillende redenen: het opstarten van begeleiding duurde heel lang. Vervolgens duurt het voorbereiden van een Herhaald Asielverzoek (HASA) lang: opvragen van papieren, zoeken van familieleden is een langdurige kwestie, alleen al de opsporing via het Rode Kruis kan een jaar in beslag nemen. Ook de bureaucratie van de IND duurde vaak maanden. Ook de opvang in Rotterdam en Utrecht nemen een periode van 1 tot 1,5 jaar om een oplossing te creëren. Dat blijkt ook uit het gegeven dat de afgelopen periode, een jaar na de beëindiging van de pilot Havenstraat, nog 35 vluchtelingen een verblijfsvergunning hebben verkregen en 28 vluchtelingen zijn toegelaten in een AZC vanwege nu erkende redenen voor een nieuwe asielaanvraag.

Waarom denkt de gemeente dat in de nieuwe opzet een zelfde half jaar periode wel succesvol zal zijn? Hoe zal de begeleiding in het nieuwe project Vreemdelingen geregeld zijn? Wie zal begeleiding uitvoeren? Welke advocaten zullen beschikbaar zijn? Wie betaalt de advocaten?

4. Toelating: de criteria voor toelating tot de 24 uren opvang zijn onduidelijk. De kernvraag is: Wie bepaalt of de vluchteling mee moet werken aan zijn vertrek? Aan de getallen kun je zien dat ook een fors deel van de ongeveer 100 mensen die volgens de burgemeester niet terug kunnen, toch mee zullen moeten werken aan hun vertrek.

5. Uit de allerlaatste zin van de raadsbrief AZ over het Uitvoeringsplan Programma Vreemdelingen (2 juni 2015, p5 net boven 'geheimhouding') blijkt dat bij de inrichting van de

processen binnen het loket geleund wordt op de input van de Dienst Terugkeer en Vertrek, en dat de inhoud daarvan wel bekend is, maar niet met de gemeenteraad gedeeld wordt. Dit verontrust ons zeer.

Voor veel van de vluchtelingen van We Are Here is terugkeer geen optie. Niet omdat 'groepsdruk' of 'activisten' hen het terugkeren belemmeren, maar omdat ze niet terug kunnen.

Is het juist dat tekenen voor terugkeer, een voorwaarde is voor toelating in de 24 uren opvang voor degenen die niet kwalificeren als 'ziek' of 'zwak'? En moeten ze daarmee ook stoppen met elke procedure om bewijsmateriaal te verzamelen om alsnog asiel te krijgen?

Is het de gemeente bekend dat het stellen van eisen aan opvang, zoals tekenen voor terugkeer, inmiddels onwettig is?

Voor ons is het experiment-Havenstraat pas afgerond, als de ruim 100 mensen die volgens de burgemeester niet op een fatsoenlijke manier terug konden, een reëel perspectief hebben om op een enigszins fatsoenlijke manier in Nederland te kunnen verblijven. Daaraan draagt volgens ons noch de BBB, noch het nu voorliggende Loket Vreemdelingen bij.

Wij denken dat de rechter bepaald heeft dat de dagopvang onder WMO (op grond van de individuele medische situatie) niet bij het Loket Vreemdelingen thuis hoort. Die zal daar dus weg moeten. En dat daarna vrijwel niemand van de groep Wij Zijn Hier iets zullen hebben aan de terugkeer-component van het Loket Vreemdelingen.

Mocht het Loket Vreemdelingen toch in uitgekledede vorm worden doorgezet, dan zou het zich primair moeten richten op het asielgat: de mensen uit de eerste groep van 159 die niet terug kunnen, maar nog steeds geen oplossing hebben.